

De Toekomst van Dagbesteding

Inzichten uit een rondetafelgesprek
met zorgorganisaties

exsta®

Een veilige en prettige leefomgeving

Met Visie 2030 heeft de gehandicaptenzorg een stip op de horizon gezet. In 2030 hebben we een samenleving waarin iedereen gewoon kan meedoen en waarin iedereen een betekenisvol leven kan leiden. Ongeacht of iemand een beperking heeft. Maar hoe gaan we dit samen voor elkaar krijgen? Wat betekent dit voor de toekomst van dagbesteding? En welke rol kan de inrichting hierin spelen? Bij Exsta werken we al ruim 50 jaar aan het creëren van een veilige en prettige leefomgeving voor cliënten binnen zorgorganisaties. Als inrichtingspartner organiseerden wij een ronde tafelgesprek over dit onderwerp, met als uitgangspunt elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. De belangrijkste inzichten delen we graag!

exsta®

Ideeën en best practices delen

Voor veel van onze opdrachtgevers is een zinvolle dagbesteding voor cliënten een belangrijk thema. Bij dagbesteding is er een onderscheid in arbeidsmatige, belevingsgerichte en ontwikkelingsgerichte dagbesteding. Het soort dagbesteding hangt af van de mogelijkheden en wensen van de cliënt. De participanten van de ronde tafel zijn het er over eens dat er per cliënt een maatoplossing nodig is. Een gezamenlijke “menukaart” met de verschillende dagactiviteiten en leerprogramma's kan helpen om ideeën en best practices met elkaar te delen. Iedere organisatie is anders en ook de behoeften van cliënten zijn anders, dus het aanbod hoeft niet overal hetzelfde te zijn.

Verschillende dagbestedingsactiviteiten kwamen voorbij, zoals cliënten inzetten als (hulp)medewerker,

cliënten afval laten scheiden en dit verwerken in een composteermachine, boodschappen doen, creatief bezig zijn, sportactiviteiten, toneel, post, facilitaire zaken, groenonderhoud en producten inpakken. Bij leerprogramma's werd een cursus klokkijken of leren lezen genoemd. Buiten de terreinen is samenwerking mogelijk met bijvoorbeeld verpleeghuizen, (zorg)boerderijen, horeca, hoveniers of sociale ontwikkelbedrijven. Ook kunnen de instellingen activiteiten in eigen beheer opzetten buiten de eigen locatie zoals kluspunten, horecavoorzieningen, en buurtcentra. De voorbeelden liggen voor het oprapen, alleen moeten we ons blikveld verruimen en de samenwerking op zoeken en van elkaar leren! En tevens een gezonde portie ondernemerschap tonen.

Binnen naar Buiten en Buiten naar Binnen

Een belangrijk doel van dagbesteding is een betekenisvol leven creëren in verbinding met de samenleving. Dat kan door dagbestedingsactiviteiten op locatie aan te bieden of juist door de samenleving te betrekken bij dagbestedingsactiviteiten op de eigen locatie. Het is dan belangrijk dat bezoekers zich welkom en prettig voelen. Door een uitnodigende huiselijke sfeer te creëren op de terreinen zelf en op de dagactiviteiten-centra is er een betere aansluiting tussen buiten en binnen. Het voordeel van externe samenwerkingspartners die 'werk' naar de locatie brengen, is de veiligheid en de beschutting die het terrein biedt, terwijl de cliënt kan oefenen met 'meedoen' en nieuwe relaties aan kan gaan.

Door samenwerking met het bedrijfsleven of andere zorginstellingen zoals verpleeghuizen is er ook een arbeidsmatige dagbesteding op locatie mogelijk. Tijdens de ronde tafel werden wel twee knelpunten benoemd: begeleiding en vervoer.

Dit vraagt om een open blik om tot oplossingen te komen. Is er bijvoorbeeld een mogelijkheid om de cliënt met het openbaar vervoer te laten gaan? Door het vervoer onderdeel te laten zijn van de dagbesteding stimuleer je de ontwikkeling van de cliënt. Is er een mogelijkheid om vrijwilligers in te zetten om het vervoer uit handen te nemen? Of kan technologie hierbij werken? Hoe nemen we de barrière weg bij werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te laten participeren? Kan de zorgorganisatie opleidingen aan de bedrijven aanbieden om mensen te leren hoe ze mensen kunnen begeleiden? Of kunnen we juist bedrijven aanbieden dat begeleiding geen zorgpunt hoeft te zijn, omdat de instelling de begeleiding volledig op zich kan nemen? En onder welke (financiële) voorwaarden is dit dan mogelijk?

exsta®

Dagbesteding en de Green Deal

Veel instellingen ondertekenden samen met de VGN de Green Deal. In de Green Deal staan afspraken om de voetafdruk op het milieu te verkleinen. Zo moet de CO2 uitstoot omlaag, er moet meer circulair gewerkt en een goede leefomgeving voor cliënten staat centraal. Om deze doelstellingen te bereiken is de conclusie aan de ronde tafel dat de dagactiviteiten hier een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren. Het voorbeeld van 's Heerenloo met haar composteermachine, waarbij cliënten zorgdragen voor het scheiden van het gft afval, is hier een goed voorbeeld van. Ook onderzoeken meerdere instellingen of het mogelijk is om incontinentiemateriaal in de composteermachine te verwerken. Het belangrijkste knelpunt hierbij is het volume aan GFT afval dat hiervoor nodig is. Hierbij is samenwerking tussen verschillende (ouderen) zorgorganisaties in de omgeving of andere sectoren nodig.

Naast het scheiden van GFT afval kunnen zorginstellingen ook ander afval scheiden. Een voorbeeld hiervan is oud meubilair. Zo is meer dan 90% van een stoel recyclebaar. Cliënten op de dagactiviteitencentra kunnen deze afvalstromen heel goed scheiden en zo een belangrijke bijdrage leveren aan circulariteit. Een ander duurzaamheidsinitiatief is een interne marktplaats om goederen onderling te ruilen. Ook het vervoer van en naar locaties kan op een duurzamere manier. Door bijvoorbeeld cliënten onder begeleiding op elektrische driewielers naar de dagactiviteit te laten fietsen, of door gebruik te maken van elektrische bussen.

De inzet van technologie kan helpen om de doelen van de dagbesteding te verwezenlijken. Maar wat zijn er voor technologische mogelijkheden? Wat is beschikbaar? En waar hebben organisaties goede ervaringen mee? Technologie kan heel goed werken bij belevingsgerichte dagbesteding. Zo kun je bijvoorbeeld door de inzet van een tablet beweging stimuleren of door middel van projecties beleving creëren. Ook kunnen apps leeractiviteiten vergemakkelijken of bij het werk de nodige ondersteuning bieden. Denk aan een takenpakket stap voor stap uitwerken, zodat een cliënt hiernaar terug kan grijpen als dat even nodig is. Een aantal organisaties hebben een “living lab” in huis waar ze innovaties testen met hun cliënten, ervaring opdoen met 3d printing van orthopedische schoenleesten en bijvoorbeeld sokken met stressmeting testen. De voorbeelden zijn legio en ook qua fondsenwerving is de ervaring dat veel bedrijven hieraan willen bijdragen.

Technologie en dagbesteding

exsta®

Inrichting en dagbesteding

Niet alleen bij dagbesteding, maar ook bij de inrichting is verbinding met de maatschappij van belang. Dit kan door middel van een open inrichting, waarbij een huiselijke sfeer voorop staat. De drempel voor externen wordt zo kleiner om de locatie te bezoeken. Zo ervaren cliënten zelf ook een gevoel van thuis en hoe het is om middenin de maatschappij te staan. Door te kiezen voor een flexibele inrichting kun je goed aansluiten bij maatwerkprogramma's voor cliënten. Denk hierbij aan het wisselen tussen individueel werken en werken in groepen. Uiteraard moet de inrichting altijd voldoen aan het inrichtingskader dat binnen de zorg vereist is: comfort, veiligheid, gebruiksgemak en hygiëne. Bij de keuze van het meubilair is duurzaamheid uiteraard ook één van de thema's. Een meubelpaspoort kan een handig hulpmiddel zijn om bij het einde van de levensduur de meubels weer uit elkaar te halen en de grondstoffen te scheiden. Zeker ook als cliënten dit doen als dagbestedingsactiviteit. Op deze manier levert de inrichting gedurende de gehele levensloop een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen binnen de dagbesteding.

Samen komen we verder

Alleen ga je sneller, samen kom je verder!
Dat is één van de conclusies uit het rondetafel-
gesprek. Alle gehandicaptenorganisaties
hebben namelijk te maken met dezelfde dilemma's
met betrekking tot dagbesteding en kunnen
elkaar helpen door de best practices te delen.
Door zowel buiten naar binnen te halen,
als binnen naar buiten is het mogelijk verschillende
doelstellingen te behalen. Er kan zelfs een bijdrage
worden geleverd aan de Green Deal.

Zorginstellingen mogen trots zijn op wat ze
doen rondom dagactiviteiten en deze trots uitdragen.
Omdenken en kennisdeling is nodig om barrières
binnen en buiten de organisatie te doorbreken,
waardoor dagbesteding naar een nog hoger
plan kan worden getild!

Deze whitepaper is tot stand gekomen middels een rondetafelgesprek met participanten uit de volgende organisaties:

